

La vida no és una puta novel·la

Maria Nunes. Barcelona / @mnunesal / Llegir en cas d'incendis

Edicions de 1984 ha publicat *Torero d'hivern*, el primer llibre de Miquel Adam. Cal precisar que es tracta del debut en paper imprès perquè l'autor és ben conegut des de fa anys en el món dels blogs literaris com a Subal Quinina. Amb aquest recull de relats, Adam parla d'un món del qual coneix a fons tot l'entrellat perquè és un àmbit professional on fa molts anys que hi treballa. *Torero d'hivern* és un llibre que aplega disset contes, un gènere literari que demana habilitat narrativa, capacitat de síntesi i domini dels recursos. Podríem dir que ni el títol, ni el tractament dels temes, ni l'estil no tenen res d'usual, i afegir-hi que resulta saludablement a les antípodes de l'autocomplaença i de la idealització dels dos fets centrals en la seva obra: el de viure i el d'escriure. “Recordeu que la vida no és una puta novel·la”, ens adverteix Miquel Adam. Els seus contes, escrits en una prosa brillant, són incisius, intel·ligents, crítics -sobretot autocrítics- i plens d'ironia. A estones càustic, d'altres mantenint a ratlla una vulnerabilitat i una tendresa mal dissimulades, el millor del seu estil narratiu consisteix en ser descaradament lúcid i visceral.

Escriure és obrir-se en canal davant els altres

Els seus contes s'inscriuen en la tradició d'un tipus de literatura de paisatges personals plens d'estranyesa i de situacions tan absurdes com ho és la vida. En un recull de contes n'hi ha prou amb agafar el que l'escriptor té al calaix, ordenar-los d'acord amb un criteri i posar-hi un títol. Ara bé, un bon recull de contes ha d'anar un mica més enllà i ha de fer evident la voluntat de construcció d'un relat articulador i d'un estil literari. Vull dir que en un llibre de narrativa breu l'ordenació dels relats ha d'obeir a una estructura temàtica interna que li doni entitat i s'hi ha de poder constatar que l'escriptor té un estil propi, com és el cas de *Torero d'hivern*.

Quant a l'estructura i l'ordenació dels contes, *Torero d'hivern* es presenta dividit en tres seccions. La primera agrupa vuit contes i arrenca amb “L'home retrospectiu”, un relat brillant on juga encertadament amb el punt de vista narratiu de la persona-nen que tracta de revisar críticament el passat amb ulls de futur per entendre, que sempre i només, és entendre's. El passat és, com ens diu, “un desgavell de coses apilonades sense ordre ni concert” i, talment com la memòria, el text, és ple de “forats, invencions i dubtes

raonables” que fan del conte un model perfecte d’adequació entre el contingut temàtic i l’estil formal amb que és escrit.

Segueixen set contes més que situa en un escenari urbà, la ciutat, i la ciutat és Barcelona, espai de solitud amb multitud d’estranyes: “Barcelona és no conèixer ningú i trobar-te tothom”. Per tant, hi dissectiona la solitud, el buit, la insatisfacció, les relacions, la intimitat de la parella, la feina, la literatura... i carrega contra tot allò políticament correcte. També hi ha espai per fer una mica de crítica social, i en general una habilitat per descriure tipus i personatges. Si llegim “tenia la mirada blava i totalitària dels que s’han passat quaranta anys guanyant una guerra”, ja no cal afegir-hi res més. Miquel Adam mostra una fina observació de la naturalesa humana, o més ben dit del patètics que resultem tots plegats quan ens mirem de debò i sense contemplacions. Això sí, sempre amb una ironia i un sentit de l’humor com a ètica i èpica personal que ens permeti sobreviure amb dignitat: “pots estar al fons de tot, però evita fer el ridícul”.

La secció es clou amb “L’edat dels imperis”, seguit de “I l’imperi de l’edat”, dos contes que es donen la rèplica, i on gira com un mitjà el punt de vista narratiu per fer com una mena d’Àlícia a l’altra banda no del mirall sinó de la pantalla de l’ordinador. En el primer, un personatge de joc d’ordinador, amb la lògica plana d’un personatge d’aquesta mena, es va fa una pregunta que podria ser transcendent i resumir tot el que d’atzarós té el viure “qui, jo?”. Però seguit sempre d’un “entesos”, “qui, jo?, entesos” convertint-se en una oda al gregarisme, en l’antítesi i la perversió del coneixement i l’esperit. El gest d’apagar el PC es converteix en la metàfora de l’ocàs de la civilització i li serveix per reflexionar sobre en quins pilars es fonamenta la civilització, la guerra, el concepte de pàtria: “la nit que acaba de caure sobre l’imperi podria durar una eternitat.” En el segon conte, el sentit del títol ja ho indica irònicament, el protagonista és el jugador atrapat en el joc, però sobretot atrapat en el joc de la vida adulta i les seves servituds. És important en aquesta secció, sobretot perquè enllaça amb el tema del següent bloc, la desmitificació de la funció de la literatura: “Obre de nou el llibre i li fa mal i maleeix la literatura perquè la literatura ni distreu ni cura res.”

La segona secció és el nucli dur i reuneix tres dels millors contes del llibre dedicats al tema del món de la literatura. El primer, “La tomba del vell Vera”, podríem dir que és una mena de repàs curricular en clau crítica. S’hi parla de les ambicions literàries, del purgatori i l’infern de la feina i del món de les editorials que sobreviuen com poden. És en aquest conte on ens diu “Recordeu que la vida no és una puta novel·la”. Precisament

el que porta per títol “La literatura” ocupa la posició central i narra amb acidesa les experiències del jove petit editor que la sort ha fet que l’enviessin a la fira de Frankfurt a “deixar-se veure”. Gairebé són les aventures d’un home invisible amb el petit catàleg, seriós i digne, d’una petita editorial sota el braç. Com a venjança, però, descriu un ambient d’editors de Gran Grup, “agents i altres taurons” com un espectacle grotesc “d’un esnobisme que faria venir basques a qualsevol lector que s’hagués cregut per un moment la màgia que diuen que tenen els llibres” i on “la literatura no té cap mena d’importància”.

Tanca amb “Torero d’hivern”, el conte que dona títol a tot el llibre i està dedicat a escriptors companys de generació: Max Besora, Joan Todó, Albert Forns i Jordi Nopca. Consisteix en les respostes al QF (Qüestionari Forns per a escriptors), paròdia del famós qüestionari Proust. Les preguntes no hi són, i aquest no em sembla un detall qualsevol. Amb un enorme sentit de l’humor s’autoparodia jugant a fer-se l’escriptor que recorda la publicació del seu primer volum i que, anys més tard, se sotmet a un famós qüestionari literari on hi aboca tot un seguit de reflexions molt interessants.

La secció final l’obre amb “La lliçó”, un conte rodó i brillant, molt important perquè té la clau per entendre davant quin tipus d’escriptor estem: un escriptor que s’obre en canal davant dels altres, però amb atenció a la lliçó del Dr. Tomeu que li explica el psiconalista. Obrir-se en canal, sí, però amb una lliçó important apresada amb els anys i l’ofici. En els cinc contes restants hi trobarem relats amb un deix insòlit, elogis de la mediocritat i l’art sublim de disfressar misèries amb arguments absurdament sòlids. Hi segueixen tenint espai el món del llibre i les reflexions de l’individu en la trentena quallada perquè Miquel Adam és un escriptor plenament implicat en el que escriu, que, com aquell qui no diu res, diu coses molt serioses sobre el fet de viure i d’escriure, que recomana de llegir perquè a més ho fa amb un gran sentit de l’humor, amb una llengua que ha sabut trobar el registre i el to apropiats, i un estil precís i incisiu. Potser si que al capdavall “la literatura ni distreu ni cura res”, però si del que es tracta és d’un bon llibre ben escrit com aquest *Torero d’hivern*, no dubteu que val la pena llegir.